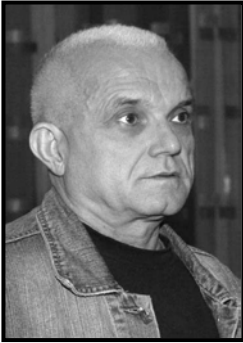

Interviu cu Liviu Ioan Stoiciu

...Al. Piru, strălucit istoric al literaturii române scrise până la începutul secolului 20, n-avea "organ" pentru poezia contemporană...

CULIȚĂ IOAN UȘURELU: *Domnule Liviu Ioan Stoiciu, ați împlinit în 2005, an de cumpănă pentru români, vârsta frumoasă de 55 de ani. Am putea începe dialogul nostru la acest moment aniversar cu... "primele iubiri", cu primele tresăriri ale poeziei... cu... Noi vom trece însă direct la întrebări: Cine erăți înainte de 1989 și ce ați devenit imediat după acest an? Referiți-vă chiar și la episodul de revoluționar...*

LIVIU IOAN STOICIU: În 1989 locuiam la Focșani (unde am venit din Cluj în 1975, prin căsătorie, cu câteva luni înainte să se nască fiul, Laurențiu; casa mea părintească este și azi la Adjud; la Adjud am terminat liceul teoretic în 1967, pe când aveam 17 ani, dat de 6 ani la școală; a urmat o lungă perioadă de boemă la București, în principal, unde am schimbat mai multe locuri de muncă, fără să fiu interesat să-mi finalizez studiile superioare, întâi de filologie, apoi de filozofie, la zi și la fără frecvență, după ce am pierdut ani în armată la Bârlad și în diverse meserii, de la profesor suplinitor la Ruginești-Vrancea, la ziarist la Miercurea Ciuc și miner la Bălan și Petroșani, să rămân numai la exemplul lor, pentru a câștiga un venit, dar și "experiență de viață", susținându-mă material singur, neavând burse). La Focșani am fost mereu "oaia neagră a regimului" și "ultimul om" în lumea culturală "titrată" vrânceană, cu sau fără funcții comuniste, nerespectat pentru cărțile publicate, primite favorabil de critică în București și țară, nu și la Focșani, considerat intrus, incult sau ignorant, impostor, netalentat, "care nu știe limba română, scrie cu puncte-puncte și cu ăăă...". De la sfârșitul anului 1990 m-am mutat "definitiv" la București. În lumea literară eram în 1989 autor a patru volume de versuri (din care cel de debut premiat de Uniunea Scriitorilor, important pentru statutul meu "social", iar ultimele trei volume trecute la index, la "fondul special" al bibliotecilor). Eram bibliotecar la Biblioteca Județeană "Duiliu Zamfirescu" Vrancea (după ce am fost pedagog la două licee din Focșani). Eram intrat în dizgrația autorităților comuniste din 1981, "cu dosar politic operativ la Securitate", deși n-am fost niciodată membru al PCR (nici după Revoluție nu voi fi membru al vreunui partid). La 22 decembrie 1989 am fost pus cu forța de "revoluționarii vrânceni" în fruntea județului Vrancea, cunoscut fiind ca "opozant" / "rezistent" al dictaturii lui N. Ceaușescu (postul de radio "Europa Liberă" făcea mereu caz de mine; pe 13 octombrie 1989 am semnat și Apelul împotriva realegerii lui N. Ceaușescu la cel de-al XIV-lea Congres al PCR; am fost pe lista neagră a celor care trebuiau eliminați, pe plan național; pe 5 decembrie 1989 am avut parte de un "proces" public al "oamenilor muncii din activul cultural vrâncean", instrumentat de Securitate, de Secretariatul cu propagandă al PCR Vrancea, de Comitetul județean de Cultură și Educație Socialistă, cu trimis oficial de la București, și de Cenaclul Vrancea al URSS, în frunte cu Florin Muscalu și Traian Olteanu, la care am fost înfierat în fel și chip, refuzând

să mă dezic, și la care s-a hotărât să fiu lăsat fără locul de muncă de la Biblioteca Județeană, să fiu trimis în cel mai bun caz la mină; norocul meu a fost că a venit Revoluția). Am stat în “funcția revoluționară” de președinte al CPUN/ CFSN Vrancea și membru al Parlamentului Provizoriu până pe 5 martie 1990, când m-am retras (după ce FSN a devenit partid) și am plecat la București ca redactor-șef (ales de colegi în lipsă, din februarie 1990) la noul săptămânal literar al USR, “Contrapunct”.

C.I.U: *Vă place vechea caracterizare a lui Al. Piru care afirmă că sunteți „fără îndrăzneți, cuminte, proiectând un tradiționalism abia camuflat”?*

L.I.S: Lui Florin Muscalu i-a plăcut nespun această “caracterizare depreciativă”, convins că mă va îngropa (Al. Piru având autoritate în provincie, între “profesori”). Observ că vă face și Dumneavoastră plăcere să o amintiți aici, didactic, o dată ce n-ați uitat-o - impresionat probabil de personalitatea “profesorului universitar” Al. Piru, care împărțea la Focșani titluri cam după câte damigene i se mai cărau acasă (așa era legenda). Deși știu că Dumneavoastră sunteți revoltat de structura versurilor mele (revoltat tocmai fiindcă nu sunt... cuminte și... tradiționalist, cum credea Al. Piru). Mă mir că n-ați pomenit, peiorativ, de autodidacticismul meu (nu contează că nu se învață în nici o universitate cum se scrie poezie originală sau că facultățile de Litere au scos cohorte de veleitari în literatura română). Nu mi-am bătut cine știe ce capul cu această caracterizare a lui Al. Piru (la volumul meu “O lume paralelă”), expediată la sfârșitul unei recenzii dedicate mai multor autori de poezie, am luat-o ca pe o opinie critică și atât, de reținut. În particular, e adevărat, atunci am perceput-o ca pe o opinie tendențioasă, de rea-credință (știind că Al. Piru e prieten cu oficialitățile comuniste vrâncene). Între timp am uitat-o cu desăvârșire. La Focșani, Al. Piru era mereu citat în 1989 cu această “caracterizare” a lui și ajunsese să mă amuze (era transformată în judecată... politică). Al. Piru, strălucit istoric al literaturii române scrise până la începutul secolului 20, n-avea “organ” pentru poezia contemporană, a recunoscut chiar el, era un băgător de seamă, pe cât de didacticist pe atât de arogant și, din păcate, oportunist (cum e azi un Alex. Ștefănescu). Au apărut atunci cronici cu adevărat importante la cărțile mele, care au minimalizat de la sine și “caracterizarea” lui Al. Piru. De curiozitate, găsiți în referințele critice al primei mele antologii, “Cantonul 248” (Editura Vinea, 2005) și opiniile a doi critici adevărați de poezie, care se referă direct la “caracterizarea” lui Al. Piru. Iată ce scria Gh. Grigurcu (în “Viața Românească” din septembrie 1989): «Tânărul poet e un antitraditionalist, un spirit dizolvant în raport cu convențiile de simțire și de limbaj», exact la antipodul impresiei ciudate a lui Al. Piru, care-l socoate “fără îndrăzneți, cuminte, practicând un tradiționalism abia camuflat”. Abia camuflată e atitudinea contrară! Vizând de la bun început a șarja suprastructura vizionară, perspectiva mitică a “trecutului”, pornește de la structura existențial consacrată, de la codul percepțiilor și semnificațiilor naturiste asupra cărora își exercită acțiunea stilistic deformatoare etc. Iar Nicolae Manolescu atrăgea atenția, răspunzându-i explicit lui Al. Piru, că poezia mea e dominată de memorie, de fapt, și că sunt orientat către așa-zisul *retro* al postmodernismului actual (în România literară” din 4 mai 1989).

C.I.U: *S-a spus deseori că la dv. totul se transformă în mitologie. Ca să fiu sincer, profesorul de limbă românească din mine se revoltă în fața unor bufonade, dar se și bucură și este uimit de asocierea dintre Ulise, Dionisos, minotaur și argonauții care intră în scena de la Cantonul 248. Efectele nu sunt*

caricaturale, ci, mai degrabă, de un fabulos greco-adjudean, dar un fabulos totuși. Ați dorit să creați, mai ales în primele volume, o poezie ludică sau mitică?

L.I.S: Bufonadă? “Demitizarea” de care s-a tot vorbit în legătură cu poezia optzecistă (care e recognoscibilă, deja optzecismul are paradigma lui) e și o reacție naturală literară la poezia scrisă până în anii '80, se ajunsese la un moment de exasperare calofilă, de manierizare în gol a poeziei originale. Demitizarea, ironia autoreferențială optzecistă a spart calapoadele poeziei românești, a reluat legătura directă cu avangarda, abandonată după 1944, inclusiv la poezia experimentală, și a propus o poezie mai accesibilă cititorului de azi, mai reală, mai legată de cotidian, de prozaism. Că la mijloc e o poezie ludică sau mitică, nu are nici o importanță... Ce mă surprinde în cazul meu e că mi s-a pus această ștampilă, că transform totul în mitologie și atât. Se vede de la o poștă că nu sunt citit. Modelul mitologic a fost o etapă din scrisul meu. Se poate simți perfect asta azi, când am publicat prima mea antologie, intitulată “Cantonul 248”. Fiecare carte a mea (sunt zece volume originale de toate) a însemnat o etapă arsă. Fiecare carte a mea e altceva. Un ochi critic atent (dar eu n-am avut șansa să-mi găsec un critic admirator, care să mă susțină public permanent) n-are cum să nu constate că etapa mitologică e cuprinsă numai în primul volum, “La fanion” (și într-un ciclu al volumului “Post-ospicii”, intitulat “Amintiri adjudene”, preluat din sertar). De regulă evit instinctiv repetarea, evit “formulele” (există și această posibilitate, să te rescrii în aceeași formulă, “demitizantă” în cazul meu, să te impui ca atare; la mine însă versurile s-au dezvoltat de la sine din versuri, au crescut natural o dată cu vârsta, sau au scăzut, conținutul s-a schimbat după asimilări personale, contând și experiența la masa de citit, nu numai experiența de viață). Altfel, nu înțeleg ce e rău faptul că în versurile mele “fabulosul” ocupă un loc de frunte, alături de “concret”, contrariile se atrag.

C.I.U:*Credeți cu adevărat că bunicul din Macedonia v-a transmis, odată cu numele, și stoicismul, pe care-l etalați în „Jurnal stoic”, „Contrajurnal” etc.? Stoicii propagau, pe plan etic, supunerea față de soartă, eliberarea de pasiuni. Nu sunteți un astfel de stoic. Atunci?*

L.I.S: Depinde din ce parte a stoicismului priviți. Pentru stoici virtutea a fost singurul bun adevărat, la fel și la mine (n-am bogății, îmi sunt indiferente gloria și cariera). Mai mult, obsesia sinuciderii la mine are legătură cu stoicismul. Stoicii au fost fermi, curajoși, oameni dintr-o bucată, de o tărie morală și sufletească ieșită din comun, “neclintiți în fața vicisitudinilor sorții”. Personal, sunt fatalist, mă resemnez în fața sorții de când mă știu, cred în “așa mi-a fost scris să pățesc”, “dacă așa a vrut Dumnezeu” (e adevărat însă, nu mă supun în fața oamenilor abuzivi, deși-mi întorc și al doilea obraz, altă probă de stoicism, nu de credincios). “Stoic” se regăsește în numele de familie, moștenit de la tatăl tatălui meu, aromân din Macedonia lui Alexandru cel Mare (a trecut în anii '20 Dunărea din Bulgaria sub burta unui măgar, urmărit ca revoluționar, într-o mișcare de eliberare a macedonenilor aromâni), predestinat sau nu. Sunt un contemplativ (nu însă pasiv) și-mi reprim cât pot pasiunile (durerea, frica, pofta, plăcerea). Singurătatea și izolarea, la mine duse la extrem, au legătură cu stoicismul. Etica stoică a reflectat criza sistemului sclavagist și s-a exprimat refugiindu-se într-un ideal iluzoriu. Sunt un model al acestei etici, am reflectat criza sistemului comunist și m-am refugiat în literatură, în reflecție, în poezie în principal. Mă recunosc în stoicismul târziu, “reformat” (al unui Seneca, Epictet, Marc Aureliu), când s-a accentuat latura idealistă, fatalistă și religioasă a doctrinei (care, sub această formă, a influențat începuturile creștinismului). Bravez, totuși: în viața de

fiecare zi nu conștientizez această posibilă filiație “prin sânge / strămoși” la o... doctrină stoică.

C.I.U:*Unii scriitori mai tineri, susținuți și de critici cunoscuți sau directori de publicații, au adus insulte grave memoriei lui Eminescu. Dv. cum credeți că trebuie citit Eminescu? Sau dacă mai merită acest efort...*

L.I.S:M-am exprimat public în prea dese rânduri, să mai plusez aici: Eminescu rămâne poetul nostru de căpătâi, sensibilitatea poporului român (aceea de profunzime) se identifică de o sută de ani cu el – ce ne batem capul că ultima generație de poeți, de pildă, are această lipsă, a receptării lui (fie ea susținută și de critici demisionari cunoscuți, care... revizuiesc istoria literară după gustul actual, aruncând la coș criteriul estetic, rămânând fără criterii de valorizare)? Totul se limitează azi la “Nu-mi place Eminescu”. Penibil! Atâta pagubă că “nu le place” (cui?). Că nu țin cont nici măcar de butada “Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face”. Totul e trecător, Eminescu a avut mereu parte de contestatari (șmecheri nevoie mare, care-și fac un nume contestându-l) și a ieșit învingător, peren, “nemuritor și rece” (să rămân la formula didactică)... Ce importanță are ce crede o mână de nou veniți chipurile nonconformiști (de fapt, niște lași iresponsabili în viața publică) despre Eminescu? Suntem o cultură mică (nu minoră), dar avem o poezie mare scrisă în limba română (din păcate, inaccesibilă poeziei universale), începând, continuând și sfârșind cu “blazonul Eminescu”, dacă pot să spun așa. Eu am slăbiciune pentru Eminescu de când mă știu, nu numai pentru poet. Eminescu e și un prozator unic și un publicist cu adevărat fără pereche (chiar dacă azi adepții “corectitudinii politice” îl blamează pentru... clarviziune).

C.I.U:*Am constatat că în poezia dv., la fel ca în poveștile lui Creangă, scrisul se îmbină perfect cu vorbitul, oralitatea versurilor fiind o trăsătură esențială. Credeți că în acest mod metafora este mai bine percepută de cititor?*

L.I.S: Insolitul versurilor mele a fost legat de acest aspect, prozaic, al “oralității” ei. În toate zece volumele mele de versuri se poate afirma că “oralitatea” e o “trăsătură esențială”, ea e recognoscibilă, chiar dacă am schimbat registre de la o vârstă la alta. “Oralitatea” mea s-a transmis la un Ioan Es. Pop (mare vedetă azi; critica uită din pulpana cui și-a dezvoltat poezia, crezând că a început poezia “nouă” cu el), cel mai iubit dintre poeții impuși după Revoluție, el a asimilat-o (la suprafață, însă) cu succes. Nu e vorba de o percepere mai bună a metaforei (optzeciștii au marginalizat rolul metaforei în poezie, dacă n-au eliminat-o de tot din versurile lor), ci de un discurs liber, cotidian, autentic, al “omului de pe stradă”. Am încercat să fiu firesc în tot ce scriu, să mă exprim direct, “cuvintele potrivite” să se scrie singure, să aibă un sens.

C.I.U:*Carl Sandburg spunea că „poezia este jurnalul unui animal marin care trăiește pe uscat și ar vrea să zboare”. Din această falsă definiție, ce s-ar potrivi poeziei dv.?*

L.I.S:Îmi amintiți de prezentarea făcută poeziei mele din revista “Familia”, din 1974 (pe când aveam 24 de ani), semnată de Ștefan Aug. Doinaș. Fără doar și poate poezia mea e un jurnal, “jurnalul unui animal” care vrea să acopere “totul” (în limitele mele de percepție). E superb spus că poetul e un animal marin care trăiește pe uscat și ar vrea să zboare. De altfel, unul din volumele mele (apărut în anul apocalipsei personale neîntâmplute, în 2000), se intitulează “Poemul animal”. Iar ultimul meu volum de versuri ar putea să se intituleze “Jurnalul unui neadaptat”, am în sertare poeme-jurnal (las la o parte faptul că volumele “Poeme aristocrate” și “Post-ospicii” cuprind poeme-jurnal, datate, începute cu ziua, luna, anul și ora, sau că în volumul “Jurnalul stoic” am o

secțiune intitulată “Addenda LIS”, care e jurnal în versuri; de altfel, și în volumul “Jurnalul unui martor” am o asemenea secțiune, în versuri). Pot să conștientizez acum că poezia mea e o un jurnal de “stări”, copii ale realității sau “vizionare”..

C.I.U:*Din toate volumele reiese o dorință irepresibilă de a comunica mult și repede ca și cum „timpul n-ar mai avea răbdare”. Explicați, vă rog.*

L.I.S:O observație semnificativă – chiar așa stau lucrurile, am momente când am această dorință irepresibilă să scriu, să las mărturie ce simt, ce mă doare, ce-mi place sau displace, ce opinie am asupra condiției mele, în particular, sau a lumii, în general. E însă o comunicare cu mine însumi, exclusiv. Nu mă interesează dacă va fi vreodată citită “impresia” mea scrisă, eu m-am eliberat la masa de scris de ceva stresant “care stătea în mine și voia să iasă” (rău, bun). Normal ar fi să fac tot posibilul să comunic și cu “exteriorul” meu (să caut cititori avizați, adică, să-i incit la lectură), nu numai cu “interiorul” meu “narcisist”, să le co-munic “revelațiile” (“meditațiile”) mele. N-am însă această abilitate de a-mi face publicitate, sunt și timid (așa cum sunt timid în viața socială). Dacă ar exista agentul literar de tip occidental, care să-mi popularizeze scrisul, să încheie “contracte de fidelitate”, să fie cel ce intermediază între mine și cititor sau să fie moderator de comunicare publică a scrisului meu, ar fi ideal. Dar m-am împăcat cu gândul că scrisul meu nu are succes... Și că rețeta de succes și-o asigură un “spate acoperit”, o “echipă de lobby”, o filieră de “organizații secrete” (unde cotizezi) care manipulează publicul, sau o gașcă dominantă peste lumea literară – ceea ce chiar că nu e cazul la mine.

C.I.U:*Ce criză (întâmplare sau situație) v-a marcat acti-vitatea poetică sau cea personală?*

L.I.S: Marcat cu adevărat am fost de harta mea astrală, implacabilă. Conform previziunilor astrologice, m-am născut cu “Lună-Saturn în Casa a 8-a și cu Ascendentul în progresie”, adică am gânduri, accentuate periodic, de sinucidere... Mai rău, se pare că am moștenit un blestem în familie, din partea mamei (ea a murit trăsniță în bucătăria de vară la Cantonul 248, când eu aveam un an și patru luni; am fost crescut de o a doua mamă), care a avut un frate sinucigaș (s-a aruncat înaintea trenului), un alt frate a fost ucis de tren, când traversa linia ferată pe viscol la Cantonul 248, iar mama mamei mele a murit în biserică la Adjudu Vechi (biserică fiind obligată să se resfințească, să nu fie închisă) și primul copil al mamei mele a murit de deochi la șase luni (eu îi port prenumele, se numea Livia; la Adjudu Vechi prenumele copiilor morți de mici sunt preluate de copiii care se nasc după ei; în acte eu sunt numai Ioan, dar în familie mi s-a spus numai Liviu)... În “activitatea poetică”, m-a marcat faptul că nu am putut să debutez editorial, cu o carte a mea, decât la 30 de ani – pe când în sertar aveam definitivate 12 volume în manuscris. În anii ’70 se debuta editorial numai prin concurs. A trebuit să aștept șase ani să fie acceptat scrisul meu de poezie (marcă obișnuită a optzecismului, mai apoi), de către cei din jurii, poeți și critici importanți. Până să apar cu o carte a mea (“La fanion”, Editura Albatros), am apărut în două “Caiete ale debutanților”, la aceeași editură, cu selecții de poeme. Vrând, nevrând, sunt un precursor al optzecismului, dezvoltat de unul singur la Focșani, departe de centrele studențești sau de Cenaclul de Luni bucureștean. Frustrările acelor ani s-au răzbunat după aceea, având totuși șansa să prind un tren de care nu auzise nimeni (al paradigmei optzeciste). Dar și azi mă simt un “bătrân veteran” (însingurat, izolat, neinclus în găștile literare cotidiene din marile orașe; nu contează că de 15 ani locuiesc la

București) pe câmpiile de luptă optzeciste, născut în 1950 (în majoritate, optzeciștii sunt mai mici decât mine cu 5-10 ani)..

C.I.U:*În mediul scriitoricesc în care trăiți, substantivul ONOARE mai are vreun sens? Dar ciocoismul în literatură cum l-ați descrie?*

L.I.S: Ce întrebare... “Onoare” (cu O mare) - dumnezeule mare, pe ce lume trăim? A avut vreodată vreun sens acest cuvânt în lumea literară, cu adevărat? Compromisul meschin, interesul personal, conformismul, oportunismul, lașitatea, “capul la cutie” au legătură cu Onoarea? Aceste cuvinte sunt majoritare... Plus ciocoismul (sau toate la un loc au legătură cu ciocoismul), care e la mare... onoare în România și în lumea literară (din vremea lui N. Filimon: avem ciocoi vechi și ciocoi noi, mereu reciclați în “istorie”). Și nu numai la nivel de mediocrități scriitoricești cu funcții. După Revoluție s-au reciclat foștii ciocoi comuniști (scriitori activiști PCR și securiști sau colaboratori cu Securitatea) în ciocoi democrați, ei sunt mereu în fruntea breslei, la Uniunea Scriitorilor sau la o revistă literară fanion. Mulți (nu toți, nu generalizez) s-au îmbogățit pe seama exploatării operelor literare ale colegilor lor scriitori (patroni-editori). Alții, critici, “care au rezistat prin cultură în comunism”, s-au ciocoit dând de gustul puterii literare (puși în funcții-cheie; sau pretinzând bani grei de la cei cărora le scrie o cronică favorabilă sau o prefață; sau care scriu manuale școlare pe saci de bani), sau dând de gustul puterii politice: aroganța lor e deplorabilă. Azi “onorabil” e cel pus în fruntea bucatelor, care taie și spânzură, nu scriitorul muritor de rând de valoare, care are principii și se conduce după un cod moral.

C.I.U:*La vârsta pe care o aveți, vă puteți uita înapoi cu mândrie și să exclamați: „Iată poezii x, y, z sunt, într-un fel, creația mea”! Dar „înapoi cu mânie” la ce v-ați putea uita?*

L.I.S: Am o lungă serie de poeți debutați de mine, fie într-o revistă (la revistele la care am lucrat, “Contrapunct” și “Viața Românească”, să rămân doar la exemplul lor), fie premiindu-i la concursuri naționale, la care am fost președinte de juriu (de la concursul “Aurel Dumitrescu”, pentru cartea de debut, la concursul “D. Bolintineanu” sau, mai nou, “Costache Conachi”, pentru cicluri masive de versuri), de la Mihai Ignat, Vasile Baghiu, Sorin Gherguț și Dan Coman, la Teodor Dună și Oana Călălina Ninu. Din păcate, nu-mi place să-i mai enumăr (deși sunt lideri ai promoțiilor postcomuniste; cei cărora le-am dat eu premiul I sau marele premiu sunt azi nume recunoscute în noua poezie), nerămânându-mi prieteni, din contră. Am și un talent special de a le deveni antipatic de la un moment dat, după ce mă despart de ei public, dintr-un motiv sau altul (în special legat de involuția lor morală publică). Un caz incredibil pentru mine rămâne Elena Vladăreanu (atotprezentă azi în clasamentele de ultimă oră) – eu i-am și definitivat volumul de debut, în particular, nu numai că am fost președinte de juriu când am debutat-o editorial (aducându-i “peste rând” volumul în concurs), și azi ea îmi e... dușman, de o rea-credință publică flagrantă. Nu spun că niciodată Elena Vlădăreanu, nicăieri, nu a amintit că a fost “într-un fel, creația mea” (să vă citez) și că, în schimb, îi arată cu degetul ca... binefăcători ai ei pe... alții, cu care n-a avut de a face. Nu-mi bat capul cu Elena Vlădăreanu (un poet fără caracter; degeaba ai talent dacă nu ai coloană vertebrală; și-a dat în petic și cu ocazia înscenării “Cazului Viața Românească - Paul Goma- antisemitism-LIS-USR”, când ea era șeful paginii de cultură la ziarul “Averea” și a refuzat să-l mediatizeze, stupefiind inclusiv conducerea redacției, să nu cumva să-l deranjeze pe “președintele USR” N. Manolescu, care tocmai îi aprobase apariția unei cărți la editura

USR), dar dacă tot am fost pus de Dumneavoastră, aici, în situația să privesc înapoi cu mânie... Nu doresc nici o recunoștință din partea celor pe care i-am ajutat să debuteze, descoperindu-le cu bucurie valoarea “ca poeți”, dar nici nu pot să accept să fiu nedreptățit sau înjurat de cei cărora le-am făcut un bine, totuși...

C.I.U:*Sunteți de acord cu împărțirea scriitorilor pe generații? Trebuie neapărat să ai niște ani pentru a fi valoros? Trebuie să aparții unui grup limitat sau unei găști pentru a avea succes?*

L.I.S: Cred cu adevărat în scriitorii singuratici, nealiniați, cu personalitate accentuată, fără spate acoperit, nemembri cotizanți ai unei găști sau “generații”. Fără doar și poate, o gașcă te poate promova cu succes, literatura română actuală s-a tribalizat semnificativ... Mai rămâne să apară și gașca homosexualilor și lesbienele, declarată ca atare public (cu succes asigurat) și i-am ajuns din urmă pe occidentali. Vă asigur însă că eu iau lumea literară așa cum e. Împărțirea pe generații are sens pentru o istorie literară, pentru o recunoaștere critică a unei tendințe, direcție, curent, paradigmă. Fiindcă e și o creștere în timp a gustului receptorului literar (cititor avizat), nu numai o creștere în sensibilitate a creatorului original. Când spui “optzecist” sau “șaptezecist” sau “douămiist” știi la ce fel de tip de poezie te referi, sau la ce fel de tip de poet, sunt trăsături generale care converg pe o etapă de timp consumată, pe treizeci de ani (generația, care asigură cristalizarea unui canon literar), pe zece ani (promoția), sau mai nou pe cinci ani (ultimii veniți), când se schimbă “mesajul”, “moda”, “modelul și motivația”.. Dacă-l asculți pe un Ion Bogdan Lefter, îți spune că nu există decât generația de 30 de ani optzecistă (care cuprinde nu numai optzeciștii, ci și nouăzeciștii și douămiiștii – ea ar trebui să dureze până în 2010), care a trasat granița cu neomodernismul și a impus postmodernismul. Dacă te iei după Marin Mincu însă, generația optzecistă postmodernă nici nu există, neimpunând o paradigmă în poezie (ceea ce e complet fals; poezia apărută din jurul anilor '80 până azi are legătură cu autenticismul, cu descoperirea autoreferențialismului și biografismului, o poezie antropocentrismului)... Mă mai întrebați dacă trebuie să împlinești “niște ani” pentru a fi valoros. Nu sunt sigur că am înțeles ce vreți să spuneți – poți să împlinești și o sută de ani și să nu fii valoros în ceea ce publici, sau poți să ai până în 25 de ani (cum au cei ce constituie promoția douămiistă) și să dai lovitură, atrăgând superlative asupra ta. O problemă insur-montabilă actuală e legată de aruncarea criteriului estetic la coș de către noii veniți în literatura română. Tot repet, nu se va mai ști în curând ce înseamnă a fi valoros, în absența criteriului de departajare estetic. S-ar putea să nu mai conteze de aici înainte decât emoția viscerală la citirea unor versuri licențioase (cu care șochează douămiiștii, cu sex explicit, “pe românește”), Doamne ferește, cum se întâmplă azi – care-ți asigură doza de succes, provocând cititorul / ascultătorul (că apar și cărți însoțite de CD-R, cu poemele cărții citite de autor). Și când succesul ieftin devine un drog, nu mai e nimic de făcut...Termenul de “valoare” s-a demonetizat, ca și acela de “poet” (e “poet” azi orice “scârța-scârța” care scrie “versuri”).

C.I.U:*V-ați arătat, chiar ați declarat, că sunteți un răzvrătit, un incomod. Este adevărat sau folosiți doar o mască pentru publicitate? Pun această întrebare deoarece la un moment dat exprimați „pofa de mărturisire publică”, iar la alt moment „oroarea” de publicitate. Când sunteți cel real?*

L.I.S:“Mă exprim pe mine” în diferite ipostaze (în poezie, proză, teatru, jurnal sau publicistică și eseu), prin mărturisiri publice sincere, pe paliere profesionale diferite. Ce legătură are literatura pe care o scriu și o public (în tiraje care nu contează, depinde de

editor) cu... publicitatea? Toți scriitorii lumii înseamnă că scriu pentru a-și face... publicitate? Sau își fac publicitate... publicând ce scriu? Ar trebui să ținem în sertar ceea ce scriem, să nu fim... acuzați că ne facem publicitate așa? Dumneavoastră, Domnule Culiță Ioan Ușurelu, ca romancier, asta faceți? Nu reușesc să leg, totodată... publicitatea, de felul meu de a fi, răzvrătit sau incomod (care ar trebui să rămână secret?). “Când sunteți cel real?”, mă întrebați. Habar nu am la ce vă referiți. Ce importanță are dacă pe mine nu mă interesează publicitatea, dacă scriu (și public; deși nu public tot, am sertare pline de versuri, de jurnal și publicistică) numai “pentru sufletul meu”, intrat în competiție cu mine însumi, pariind pe o carte sau alta? Dacă sunt citit sau nu, atâta pagubă. Am tot subliniat, scrisul pentru mine are și un rol terapeutic, dato-rită lui nu m-am sinucis până azi (nu e o vorbă în vânt). Pur și simplu scrisul la mine e o chestiune personală, care mă privește în exclusivitate, nu dau socoteală nimănui pentru ceea ce fac. Eu sunt așa cum sunt, o carte deschisă, n-am nici o mască publicitară pe față, din contră. N-am nimic de ascuns. Îmi place să cred că în vizita mea trecătoare pe această planetă (care a durat până azi 55 de ani și nu-mi doresc să mai continue mult, ajungându-mi această aventură fără cap și coadă, într-o societate dezabuzată) sunt un model oarecare de supraviețuire prin ceea ce am scris și ce scriu – fiecare scriitor e un exemplu în acest sens, mai mult sau mai puțin interesant.

C.I.U:*Credeți în destin ? Ce perioadă a vieții ați dori să ștergeți cu buretele?*

L.I.S: Sunt stoic prin numele moștenit (Stoiciu), nu? Cred în destin. Să șterg cu buretele o perioadă a vieții mele? Poate perioada boemei mele, din prima tinerețe (cuprinse între 1967-1975), când sentimentul de ratare pe toate planurile s-a ridicat până la cer, cu atât mai mult cu cât n-am reușit atunci să duc la capăt nici măcar două tentative de sinucidere, când aveam 23 de ani – dar dacă aș șterge-o, n-ar mai avea nici un haz viața mea, în general. Așa că nu doresc s-o șterg. Dacă-mi pare rău de ceva din acea perioadă (o spun doar ca fapt divers), e că nu mi-am terminat studiile superioare, nu pentru a parveni în viața de zi cu zi, Doamne ferește (de aceea nici nu m-am omorât cu firea să le termin, să fiu sigur că nu parvin, că nu sunt îndepărtat de la masa de scris de o carieră pe plan social-politic, dând de gustul puterii și al compromisului previzibil imoral, în vremuri tulburi comuniste), ci pentru a nu mai îndura umilințele nemeritate la care am fost supus până azi din acest motiv... Altfel, în plan secundar, aș fi dorit să șterg cu buretele “răul din mine” (sau ce o fi), care nu m-a lăsat să mă bucur de viață. Și mai ales aș fi dorit să-mi șterg perioadele de suferință exacerbată (care atingea praguri ale nebuniei) de după o despărțire de femeia iubită, sau de după o trădare, de neiertat.

C.I.U:*Care va fi viitorul poeziei dv. și al culturii românești odată cu intrarea în UE?*

L.I.S: Care e viitorul poezilor care au murit până azi? Cine-i mai citește, cine le mai cultivă amintirea? Doar poezii care au norocul să fie cuprinși în manualele școlare și în cursurile studențești mai au un viitor, dar și acela relativ (schimbându-se gusturile). Întâmplător am și eu un capitol dedicat într-un manual de liceu alternativ (semnat de Doina Ruști, scriitoare; deși nu sunt trecut explicit cu numele în programa școlară emisă de Ministerul Învățământului, că e și la acest nivel vorba de o mafie), dar eu nu am cum să depășesc faza de a rămâne un nume pe o carte a mea sau a altuia, de critică, sau într-o istorie literară, sau pe un sertar prăfuit de bibliotecă... Dacă n-a fost să fiu un scriitor de succes, dacă Dumnezeu mi-a dat numai cât mi-a dat, ce rost are să mă intereseze... posteritatea? După ce mor e egal cu zero totul... Ce viitor? Poate dacă voi scrie și pe

lumea cealaltă poezie... Dinspre viitorul literaturii române o dată intrați în Uniunea Europeană? În condițiile în care limba română (care deter-mină literatura română) nu are nici un viitor, ce viitor poate să aibă literatura română? La margine de imperiu, cu o limba română minoritară (pe moarte, o dată ce limba dominantă în cadrul UE va fi o limbă de circulație internațională, probabil engleza, care profită și de impactul Internetului), literatura română nu va conta, cum n-a contat nici până azi, în afara UE. Chiar dacă poezia română este recunoscută ca remarcabilă de către cei avizați în domeniul literaturilor comparate. Se vor impune câteva nume de scriitori “de origine română” în viitor, care vor scrie în limba dominantă a UE, nu în limba română – cum s-a întâmplat și până azi (Eliade-Cioran-Ionesco), nimic nou.

C.I.U:*Ați avut momente când poezia vi s-a părut o simplă inutilitate? Dacă da, de ce ați continuat? Dacă nu, care este importanța acestui mod special de exprimare? Se mai scrie poezie bună în 2005?*

L.I.S: Mie totul mi se pare o inutilitate pe lumea asta, considerând și civilizațiile trecătoare, nu numai “oamenii, cu steaua lor”. Dar dacă așa am fost lăsat / născut, ce să fac? Dacă nu mi-a fost dat să mă sinucid de mic, am intrat în rândul lumii și mi-am urmat... vocația (descoperită după tribulații, la un moment dat), aceasta de a sta la masa de scris și de citit, având conștiința inutilității și neîncrederii în tot ce întreprind. Deși m-am iluzionat că poezia are legătură directă cu Dumnezeu și merită să te sacrifici pe altarul ei... Vă spun sigur că, din punctul meu de vedere de azi, nu merită acest sacrificiu. Dar merită să îndrăznești să nu fii inactiv mental, să încerci să te cunoști, să meditezi și să te raportezi la celălalt scriind, să relevezi prin tine însuși, prin exemplul tău, o existență trecătoare, să încerci să înțelegi dacă are vreun rost viața în sine – de aceea am continuat să scriu, chiar împotriva voinței. Mi-ar fi plăcut să n-am această sensibilitate sufletească, să fiu un “om normal” și “să-mi trăiesc viața” bucurându-mă de orice fleac. N-a fost să fie, la mine totul s-a complicat monstruos și din cauza poeziei... Prin “modul ei special de exprimare”, cum îi spuneți, poezia m-a înnobilit în particular (dar asta e secretul meu), m-a făcut să cred că n-am trăit degeaba, că a meritat să fac o vizită de 55 de ani, până azi, pe această lume. Poezia m-a adunat până la urmă de pe drumuri, m-a inclus într-o familie, mi-a dat un sens. Că în ochii lumii eu, “ca poet”, pot fi arătat, eventual, ca un caraghios, asta e altceva... Dacă se mai scrie “poezie bună” în 2005? Bineînțeles că se scrie – fie de poeții vechi, fie de poeții noi. Nu generalizați, uitându-vă la “douămiiști” ca la niște poeți care și-au bătut joc de poezia română, între ei sunt poeți autentici, care trebuie lăsați să se maturizeze. Cel puțin așa vreau să cred, că poeții nou apăruiți (numiți și “apocaliptici”) nu vor trage oblonul poeziei române. Fiindcă România are acest noroc al continuității în poezie, chiar miraculos.

C.I.U:*Vallejo spunea: “E o zi atât de tristă, încât versul cade în proză”. Referindu-ne la poezia dv., ce credeți despre prozaismul în lirică?*

L.I.S:Așa cum vă subliniam, “optzeciști” (chiar cu mine în frunte) au impus “prozaismul în lirică” - fără să fie descoperirea lor (un Mircea Ivănescu le-a fost pildă, să-l pomenesc numai pe el), sincronizați “prin gust” și cu poezia anglo-americană. Când se va ajunge să se scrie simplu, precum... prozaicul Homer, atunci se va încheia ciclul liric (și ciclul cosmic). Versul liber, în sine, a adus prozaismul în lirică, doar că el a devenit mai accesibil cititorului prin “optzeciști” (și e și mai accesibil prin “douămiiști”), după ce metafora s-a subțiat și versul a exprimat viața cotidiană “așa cum e, neînfrumșetată,

reală”. E un câștig natural în poezie acest “prozaism”, poezia e mai credibilă și comunicarea între poet și “auditoriu” mult mai adevărată.

C.I.U:*Ați mai putea astăzi, în epoca de vârf a internetului, să vă sacrificați pentru ideile și credințele tinereții dv. zbuciumate?*

L.I.S: Azi pentru mine e un sacrificiu că mai sunt pe aici, că n-am plecat pe lumea cealaltă (ajungându-mi, cu vârf și îndesat, cei 55 de ani de “staționare” pe lumea asta). Indiscutabil, “ideile și credințele tinereții” aparțin epocii comuniste în care am trăit, au meritul lor, merit azi depășit, dar pe baricadă am stat și stau, să știți, și după Revoluție, aflat mereu în opoziție (cu neajunsuri insurmontabile, niciodată necâștigând nimic din asta) – mi-am consumat energia apărând principii postcomuniste. Mai nou, mi-am pierdut “funcția” fiindcă am apărut libertatea de expresie într-o revistă literară de tradiție, opunându-mă cenzurării unui text literar... Probabil până la moarte mă voi confrunta cu asemenea poziții publice intransigente, care mă pun în situația de a mă sacrifica, neținând cont de urmări. Am un “cod moral” după care mă conduc intuitiv. Neinteresat de “îmbogățirea materială”, încerc să mă îmbunătățesc spiritual zi de zi..

C.I.U:*La 55 de ani, mai trăiește scriitorul entuziasmul creației sau merge pe drumul bătătorit al preocupărilor sale dintotdeauna?*

L.I.S: Recunosc, entuziasmul creației a dispărut. Nu mă mai pot motiva să continui nici măcar să scriu – și dacă nu scriu, nimic nu mai are sens pentru mine. Mereu îmi spun că e rândul altora, eu mi-am făcut datoria, ce am avut de scris, am scris... Chiar dacă lucrurile nu sunt atât de simple. Fiecare vârstă fiind altceva la masa de scris. Trebuie să repet: am acel orgoliu al scrisului, care mă face să mă iluzionez că n-am trăit degeaba, de aceea mai scriu – nu că s-a bătătorit o preocupare “dintotdeauna”. Dar la 55 de ani nu fac decât “să-mi țin mâna” la masa de scris. Nu mai am impresia din tinerețe, că orice lucru e purtător de poezie pe lumea asta. Nu mai văd nimic deosebit în afară, doar ce văd în interiorul meu mă mai uimește. Mi s-au uzat simțurile care provocau “entuziasmul creației”. Acum las zilele să treacă în nesimțire. Nu mai vreau nimic de la nimeni, și cu atât mai puțin de la mine însumi. Sunt în situația că nici lui Dumnezeu n-am la ce să mă mai rog. Aștept să dispar instantaneu, nu știu cum se poate întâmpla asta. Citesc de o mie de ori mai mult (cărți, reviste, texte ale altora), decât scriu...

C.I.U:*Credeți că aveți o „misie” specială pe pământ? Sau, altfel spus, scriitorul - în general - are o menire aparte în mijlocul pământenilor?*

L.I.S: Scriitorul, în general, are “misia lui specială pe pământ”, câtă vreme servește partea spirituală a “universu-lui” (rezumat în om, în suflet), până una-alta, parte spirituală necunoscută, nevăzută, nemirosită, nepipăită, negustată... Păcat că scrisul rămâne legat de limbă, că nu are acoperirea unui act de creație plastică sau muzicală. Ținând cont că toate civilizațiile se perpetuează prin “creația culturală” (doar ea rămâne, dacă e perenă valoric), nu prin bunurile materiale conjuncturale, e clar că și scriitorul are o “menire aparte în mijlocul pământenilor”. Creând, scriitorul e și el un dumnezeu sau un rege, pe care muritorii de rând îl respectă (sau nu, ca pe orice dumnezeu sau rege), după merit, trecându-l în patrimoniu. Scriitorul, dacă e “ales”, ne deschide ochii și asupra grației divine, care se exprimă prin el. Puteți concepe lumea fără scriitori? Câtă vreme cuvântul se confundă cu transcendentul (Logosul universal) și scriitorul îl exploatează în scrierile lui, cum să nu crezi că are o “misie specială pe pământ”?

C.I.U:*Între un scriitor prost dar vertical și un scriitor de*

talent, dar mizerabil ca om, ce ați alege, d-le Liviu Ioan Stoiciu? Și de ce?

L.I.S: Dacă vă referiți la scriitorii în viață, “ca om” îl aleg pe cel vertical, chiar dacă nu are valoare ca scriitor. Îi evit pe scriitorii “mari” în viață (mai rău, îi arăt cu degetul, transformându-i în dușmani), dovediți a fi fără caracter. Sigur, acestui gen de scriitor “de talent, dar mizerabil ca om”, nu-i neg talentul (sau opera) din cauza compromisiurilor publice nedemne, dar nici nu uit cât de mizerabil e ca om... Să fie clar, detest numai acțiunea publică a omului (mare scriitor), nu faptul că e imoral în viața... conjugală. De ce? Fiindcă instinctiv mă conduc în viață după repere publice morale reale, nu după cai verzi pe pereți. Cât e în viață, contează caracterul omului în public, apoi opera lui. După moartea “marelui” scriitor lipsit de caracter (“despre morți numai de bine”), încerc să dau un pic mai multă greutate balanței operei, crezând sincer că așa e în viață, puțini sunt puternici, verticali, că “om a fost și el, și cum omul e supus greșelii...”.

C.I.U: *Simțiți cum acest „Canton 248” a devenit Humuleștii, Lancrămul și Ipoteștii miilor de oameni care vă citesc? Câtă legătură mai este totuși între Liviu Ioan Stoiciu și Adjudul Vechi, Focșani și Vrancea? Mai ales acum când Doina Popa locuiește din nou aici? E posibil ca urcând pe culmile literaturii, să nu se mai vadă locul de unde ați plecat?*

L.I.S: Cantonul 248 (Halta CFR Adjuda Vechi; erau 248 de kilometri de la București până la Canton; un canton-locuință de serviciu izolat, de câmpie, la 4 kilometri de orașul Adjud și 2 kilometri de comună) rămâne buricul lumii pentru mine, aici am copilărit, aici “m-am format” (profesorul focșănean Ion Leu, fondator al revistei “Preocupări”, îmi sublinia că de la Canton mi se trage sensibilitatea ultragiată și tendința absolută spre însingurare). Aici a fost paradisul meu pe care l-am pierdut. Firește, Cantonul 248 (unde locuiau două familii, separat și unde era “cazarma muncitorilor”, țărani veniți de departe să câștige cinstit o pâine amară, la întreți-nerea de cale ferată) e atotprezent în tot ce scriu, nu contează că el nu mai există azi nici măcar ca ruină. M-a “însemnat pe viață”, cum se spune, e locul la care mă întorc în gând să mă reîncarc energetic, dezrădăcinat cum sunt. Legătura cu fantoma Cantonului 248 (de până în anul 1967, când am părăsit regiunea Bacău / județul Vrancea) rămâne până la moarte, subconștientul nu mă lasă, în toate cărțile mele amintirea lui e “firul roșu”. Nu are importanță că locuiesc azi la Kilometrul Zero, prea departe de Adjuda Vechi (casa mea părintească e la Adjud și azi), de Focșani și Vrancea, cu tot ce am aparțin acestor locuri natale... Cum să nu se mai vadă locul de unde am plecat? Din contră, tânjesc permanent după acest loc, Cantonul 248 e singurul luminos, “nelocuit de oameni”... El face legătura între mine și locurile natale din regiunea Bacău și județul Vrancea (Cantonul 248 a fost la granița lor). În privința prozatoarei Doina Popa, soție... așa a fost să fie (nu sunt stoic degeaba, știți, “îmi accept destinul”), s-a întors la Focșani, la casa părintească, lângă mama ei, bolnavă, imobilizată la pat, să o îngrijească. Ba chiar s-a întors și la locul de muncă postcomunist, la Biblioteca Județeană, unde se simte “în apele ei”. Domiciliul i-a rămas însă la București, unde vine la două-trei săptămâni pentru două-trei zile. Nu i-a plăcut Bucureștiul (cum nu-mi place nici mie, nu ne-am putut adapta în lumea “Miticilor” bucureșteni, Caragiale e stăpân aici, nu Eminescu; mentalități incompatibile), deși a locuit și a avut locuri de muncă printre scriitorii... Dacă aș avea unde (dar eu nu mai am un “acasă” nicăieri, nu mă mai simt bine cu mine însumi oriunde aș fi, am senzația) și dacă aș avea posibilitatea, aș părăsi și eu pentru totdeauna Bucureștiul, un loc nefast. Uneori mă gândesc, nefericit, că României i-ar merge bine dacă și-ar schimba capitala în altă localitate, că Bucureștiul îi poartă

ghinion, aici e adunată parcă toată energia negativă a românilor... Cu cât “îmbătrânesc” (deși înlăuntrul meu am rămas la 33 de ani), îmi doresc să locuiesc într-un loc înalt, curat, cu oameni cu frică de Dumnezeu, probabil că mă apropii de călugărie. În paranteză fie zis, nu știu ce s-ar face și românii, în general, fără rugăciunile cotidiene, respectate cu sfințenie, ale călugărilor noștri, rugăciuni care-l mai îmbunează pe Dumnezeu.

C.I.U:*La finalul discuției noastre, sigur nu vom vorbi despre iubirile inițiale, despre fiorii primei poezii. Aș vrea să vă întreb doar despre ultimele iubiri, fie ele de ordin personal, fie de ordin social, profesional etc. Este oare nevoie de o distanțare spațială sau temporală pentru ca „primele iubiri” să mai coincidă cu ultimele? Ne putem referi chiar și la saltul calitativ (dacă a fost permanent de calitate) ce cuprinde perioada de la douăzeci până la cincizeci și cinci de ani.*

L.I.S:Vă mulțumesc pentru întrebări, sunteți un scriitor autentic – ultima întrebare e și mai inspirată. Voi fi sincer până la capăt. N-o să credeți, dar exact în anul când am împlinit 50 de ani (în 2000) am conștientizat că, de fapt, mă repet nu numai în viața particulară. Îmi pare rău că nu vă pot da amănunte, ne-am lungit și așa nepermis. În orice caz, anul 2000 pentru mine a însemnat o schimbare de macaz. Cu trei ani în urmă, în 1997, anunțasem public, intuitiv, că mă voi sinucide în 2000, fără motiv (eram “împlinit, cât de cât” pe plan literar, asta conta; îmi făcusem datoria “omenească”, totodată, după 25 de ani de căsnicie, tocmai sărbătorisem “nunta de argint”, la care mi-a fost naș poetul Adrian Alui Gheorghe, aveam o casă a mea, o familie, un copil care împlinise 25 de ani). În ultima clipă, în anul 2000, când subconștientul îmi trăsesese semnalul de alarmă că se apropie moartea autoimpusă, m-am îndrăgostit brusc de un “înger păzitor pedepsitor” și am uitat de cumpăna de atunci a sinuciderii... Am repetat, astfel, dar privit în oglindă, răsturnat, anul 1973 (aveam 23 de ani), când am avut două tentative de sinucidere, cum vă spuneam, dar după o primă poveste de iubire și de ratare... A coincis prima iubire, de la 23 de ani (din vremuri de boemă literară), cu ultima, de la 50 de ani (când eram împăcat moral, literar, material în viața de zi cu zi)? Din șapte-opt în șapte-opt ani, enigmatic, harta astrală mă pune în situații fără ieșire, îmi aduce asemenea “sfârșituri și începuturi” de destin. E o ciclicitate la mijloc. Nu vă puteți imagina prin ce suferințe fizice extreme am trecut din anul 2000 încoace. Habar nu am de ce mai sunt în viață, de ce am lăsat zilele să treacă. Dar cum să o termin? În septembrie 2005 mi-am declanșat o nouă numărătoare inversă – și în septembrie 2005 a izbucnit scandalul nedemn “Viața Românească-Paul Goma-antisemitism” (o calomnie; o înscenare pusă la cale de N. Manolescu să-și spele păcatele, etichetat fiind ca antisemit cu ani în urmă, abuziv, în documente oficiale, să poată să-și curețe azi dosarul și să ajungă ambasador la UNESCO, la Paris) și am uitat de numărătoarea mea inversă, furat de peisaj... Din păcate, în primii ani care urmează (am fost asigurat de un astrolog) voi regreta crunt că nu m-am sinucis, așteptându-mă o nenorocire insuportabilă. Și totuși... Într-o viață de om am înțeles că numai iubirea te poate salva. Iubirea are legătură directă cu Dumnezeu. Dacă n-ai norocul să iubești și să fii iubit, speranța de a te regăsi într-o zi în tine însuși (cu atât mai puțin în celălalt) dispare încetul cu încetul... Vă dați seama, la 55 de ani și pe plan literar am devenit indiferent față de tot ce mi se mai întâmplă (înțelegând în amănunt și care sunt dedesubturile scriitoricești în România), nu numai în viața intimă de zi cu zi. Lumea merge mai departe, au apărut noile generații de visători (și de vizitatori pe această lume), ale lor sunt iluziile... Cu de-al de mine nu mai e nimic de făcut. Deși e ceva în mine

profund nemulțumit, care nu mă lasă să trăiesc oricum, motiv pentru care continui să stau la masa de scris și citit...